

TDDF 1 Yıllık Değerlendirme Raporu

1 Şubat 2012

Giriş

Toplumsal Diyalog ve Değişim Forumu (TDDF); Beşparmak Grubu, Özker Özgür Barış ve Demokrasi Vakfı (BADEV), Kıbrıs Türk Yöneticiler Derneği ve Demokrasi ve Kalkınma Platformu Derneği'nin (DEKAP) oluşturduğu Toplumsal Diyalog ve Değişim İnisiyatifi (TDDİ) tarafından 22-23 Mart 2011 tarihlerinde değişik toplum kesimlerini temsilen 66 katılımcı ile gerçekleştirilmişti. Kamuda verimliliğin sağlanması, kamu maliyesinde gelir-gider dengesinin tesisi ve sürdürülebilir bir ekonomi için atılması gereken adımlara ilişkin katılımcılar tarafından belirlenen 14 soruya ortak akıl çalışmasıyla ortak yanıtlar üretilmişti.

Yaklaşık 1 yıllık zaman diliminde TDDF'ye katkı koyan paydaşlar Forum'un sonuçlarına ilişkin inisiyatifimiz tarafından bilgilendirilmişlerdir. Kilit paydaşlara yapılan ziyaretlerde TDDF sonuçları etraflıca ele alınmış ve hükümet, siyasi partiler ve Türkiye yetkilileri ile gerçekleştirilen görüşmelerde TDDİ'nin bu paydaşlardan ortak akıl bulguları ışığındaki beklentileri masaya yatırılmıştır.

1 Yıllık Değerlendirme Raporu, üretilen ortak akıl bulguları ışığında geçen süre zarfında yaşanan gelişmeleri ve bu gelişmeler ışığında belirlediğimiz önerilerimizi ele almaktadır.

Uyulması Beklenen İlkeler

TDDF katılımcıları, ülkemizdeki sorunların çözümü konusunda tutum ve yaklaşımlar belirlenirken uyulması beklenen ilkeler konusunda "önyargıların aşılması koşulsuz diyalog ilkesiyle paydaşların bir araya gelebilmesini", "gerekli görülmesi durumunda hakemlik müessesinin geliştirilmesini" önermişlerdi.

TDDİ, geçtiğimiz 1 yılda bu konuda genel gidişat bakımından neredeyse hiçbir gelişmenin yaşanmamış olmasını üzüntüyle tespit etmektedir. Çeşitli alanlarda halkın yaşam kalitesini düşüren ve hizmetlerin aksamına sebep olan kriz durumlarında dahi diyalogun gecikmesi çeşitli sosyal ve ekonomik sorunlara yol açmış, söz konusu temel ilkenin önemi daha da artmıştır. Hükümet yetkilileri, siyasi partiler ve toplumun farklı kesimlerini temsil eden sivil toplum kuruluşları, önyargıları aşarak toplumsal sorunlarımızın bütünlüklü çözümüne dönük koşulsuz bir diyaloga imza atamamıştır. Sendikaların "yürürlükte olan ekonomik program kaldırılmadığı müddetçe diyaloga karşıyız" yaklaşımı aynen sürerken, hükümet; muhalefet partileriyle, sendikalarla ve diğer sivil toplum

kuruluşları ile bir masa etrafında toplanıp sorunların çözümüne dönük bir süreç başlatmamıştır. 1 yıllık süre zarfında özellikle vesayetın artması noktasındaki toplumsal hassasiyetlerin hilafına, Türkiye yetkilileri yürürlükteki ekonomik programın başarıyla uygulanmasını sağlamak amacıyla toplumun değişik kesimleriyle daha sık temaslarda bulunmuş ve değişim ihtiyacının karşılanabilmesi adına liderlik sergileme yolunu seçmiştir.

Gelinen aşamada TDDİ, Türkiye-KKTC ilişkilerinin eşitlik ilkesine bağlı kalınarak geliştirilmesinin önünde bir engel teşkil eden KKTC'nin yetkili kurumlarının kapasite sorunları nedeniyle KKTC tarafının daha da pasifleştiği ve doğal olarak Türkiye'nin etkinliğinin daha da arttığı görüntüsünün oluştuğu tespitinden hareketle, biran önce toplumsal sorunlarımızın çözümüne dönük tarafları bir araya getirip uzlaştıracak bir katalizör müessesinin geliştirilmesi ihtiyacının altını bir kez daha çizmek istemektedir.

Sorunlara Yol Açan Kök Nedenler

TDDF katılımcıları, bu başlık altında, "liderlik eksikliği, ortak hedef eksikliği, sorunların çözümünde doğru yöntemlerin devreye sokulması konusundaki eksiklikler, sorun çözme odaklı düşünememe ve kurumsallaşmadaki yetersizlik gibi sıkıntılarla karşı karşıyayız" tespitinde bulunmuşlardı.

Geçtiğimiz 1 yıl boyunca bahsi geçen kök nedenlerin ortadan kaldırılmasına dönük herhangi bir girişime tanıklık edemedik. KKTC'de liderlik sorunu başta olmak üzere kaçınılmaz olan değişimin toplumsal süreçlerle içinin doldurulması ve toplumsal kesimlerin değişimle ilgili olarak seferber edilmesi noktasındaki eksikliğimiz aynen devam etmektedir. Yeni bir paradigma olarak sorun çözme odaklı düşünmenin yaygınlaşabilmesi ve standartlara bağlı yeni bir kurumsallaşma hamlesine dönük reformların gündeme gelememiş olması, TDDF katılımcılarının tespit ettiği kök sorunların derinleşerek devam etmesine neden olmaktadır. **Bu konudaki önerimiz, siyaset kurumunun siyasete olan güvensizliği ortadan kaldıracı radikal kararlara imza atması ve liderlik sorununu aşmaya dönük değişik toplum kesimlerinin de dâhil edileceği siyasal süreçlerin gündeme getirilmesidir.**

Sorunların Çözümü ve Stratejik Yaklaşımlar

Sorunların stratejik yaklaşımlarla çözüme kavuşturulabilmesi için siyasetin ve yönetici kadroların güvenilir olması gerektiği üzerinde duran TDDF katılımcıları, bunu sağlamak için ise tutarlı,

şeffaf, hesap verebilir, vesayetten uzak, liyakat esaslı, popülizmden uzak uygulamalara ihtiyaç duyulduğu tespit edilmişlerdi.

1 yıllık süre zarfında ihtiyacın tam tersi uygulamalara imza atıldığını gözlemlemekteyiz. Özellikle gündeme gelen “ihtiyaçlıların kamuya istihdamı” ve bu çerçevede iktidar partisine yakınlığıyla tanınan bireylerin istihdam edileceklerine ilişkin iktidar partisi tarafından yapılan açıklamalar, siyasete güveni bir o kadar daha azaltmış bulunmaktadır. Bu noktada, maalesef KKTC’de gerek kamu gerekse ekonomik yapımızın yıllardır ada ve dünya konjonktürünün gereklerine cevap veremediği tespitini tekrarlamak gerekmektedir. **Önerimiz, hem iktidar partisinin hem de muhalefet partilerinin özeleştirme mekanizmasını acilen devreye sokmaları ve siyasetin güvenilirliğini sağlamaya dönük ciddi açılımlar yapmalarıdır. Mecliste temsil edilen siyasi partilerin bir araya gelip siyasetin güvenilirliğini artırmak maksadıyla geleceğe dönük topluma ortak taahhütlerde bulunmalarının etkili bir girişim olabileceğini düşünmekteyiz.**

Adalet Duygusunun Sağlanması

Adalet duygusunun geliştirilmesi için siyaset kurumuna güveni sağlayacak önlemlerin öncelikle ele alınması üzerinde duran TDDF katılımcıları, yöneticilerin adil yaklaşım içinde olduklarının şeffaf bir şekilde halka hissettirilmesi ve her alanda eşitsizliklerin ortadan kaldırıldığı görülmesi halinde bu alanda gelişme sağlanabileceğini tespit etmişlerdi. TDDF katılımcıları, “Katılımcılık ve diyalog yönteminden şaşılmaması da adalet duygusunun geliştirilmesi açısından büyük önem taşımaktadır” tespitinde bulunmuşlardı.

1 yıllık sürede adalet duygusunun geliştirilmesi için gereken adımların atılmadığı anlaşılmaktadır. Tam tersine, toplumumuzda adalet duygusu daha da geriletilmiş ve bu anlamda umutsuzluk perçinlenmiştir. **Önerimiz, katılımcılık ve diyalog yönteminin gerek mevcut iktidar gerekse muhalefet partileri tarafından vazgeçilemez bir yöntem olarak içselleştirilmesi ve bundan böyle atılacak her adımın toplumsal uzlaşıyla atılabilmesine dönük kararlılık sergilenmesidir.**

KKTC-TC İlişkileri

KKTC-TC ilişkileri konusunda TDDF katılımcıları, “ana- yavru paradigmasının değişmesi ve tüm ilişkilerde sivilleşmeye gidilmesi, KKTC-TC ilişkilerinin kazan-kazan prensibi ile geliştirilebilmesi açısından büyük önem taşımaktadır” tespitinde bulunmuşlardı.

1 yıllık sürede KKTC tarafının Türkiye ile ilişkilerin eşitler arası bir ilişkiye dönüşebilmesine dönük gerekli çabayı ortaya koyamadığı gözlemlenmektedir. Değişim ve dönüşüm sürecinde gündeme gelen her konuyu Türkiye ile ilişkilendiren siyaset kurumumuz, ana-yavru paradigmasının değişmesine değil derinleşmesine sebep olmaktadır. İlişkilerde sivilleşmeye gidilmesi için KKTC'de Anayasa'nın değiştirilmesini öngören bir demokratikleşme paketinin oluşturulması gerekirken maalesef 1 yılda konu sadece bir kez Başbakan'ın bir meclis konuşması çerçevesinde gündeme gelmiş ancak bunun toplumsal veya Anayasal / yasal süreçler bağlamında gereklerinin yapıldığına dair herhangi bir bilgilendirme söz konusu olmamıştır. **Önerimiz, siyasi partilerin bir araya gelerek biat kültürünü ve/ veya karşıtlık paradigmasını aşan bir yaklaşımla Türkiye ile ilişkiler konusunda ortak prensipler geliştirmeleri ve Anayasa değişikliği konusunda tüm partilerin desteğiyle yeni bir sürecin başlatılmasıdır.**

Sektörlerin Verimsizliğinin Giderilmesi

TDDF katılımcıları verimsizliğin başlıca sebebi olarak "bozulma" (corruption) ile ilişkilendirilebilecek yanlışlıkları işaret etmişlerdi. Verimsizliğe sebep olan kök nedenler olarak ise teşviklerin verimsizliği ve süreç odaklı yaklaşımların yetersizliği üzerinde durulmuştu. Kamu kadrolarının istihdam yaratma amacıyla kullanılması da bir başka etken olarak ortaya konmuştu. İstihdam yaratma konusundaki yetersizlik, verimsizliğe yol açan birinci derecedeki neden olarak tespit edilmişti. "Özel sektörün verimliliğini engelleyen rekabetçi bir ekonomik sistemin olmaması bazı kesimlerin devletten destek istemeye devam etmesine neden olmaktadır" saptamasına binaen süratle "istihdam politikası" hazırlanıp uygulamaya geçirilmesi önerilmişti.

Bu öneriler ışığında geçen 1 yıllık süre zarfında hükümetin bu temel sorunumuzu ortadan kaldırmaya dönük bir istihdam politikası oluşturmadığını gözlemlemekteyiz.

Konunun ciddiyetine atfen, siyaset kurumunu derhal bir istihdam politikası oluşturmaya davet ediyoruz. Bir kez daha vurgulamak isteriz ki istihdam sorunumuz, meseleyi "kamuda istihdama" hapseden sığ siyaset kadar toplumsal / ekonomik yaşamda istihdam ortamının geliştirilmesine katkı yapamayan tüm toplum kesimlerinin yani hepimizin eseridir. Siyaset, çeşitli baskılar nedeniyle istihdamı istismara dönüştüren bir noktaya hapsolmüştür. İstihdam ortamı devlet eliyle hazırlanmalıdır ancak bunun için "değişim" şarttır. Bozuk düzene hep birlikte karşı çıkmalıyız. Uygun ortamı oluşturup bireylerin girişimcilik güçlerini, yaratıcılıklarını, kaynak yaratma yeteneklerini, bilgi ve becerilerini seferber edebilir ve toplumumuzun potansiyelleri harekete geçirilebiliriz. Burada "değişimden" kasıt, istihdamın bir amaç değil sağlıklı ekonomik faaliyetler sırasında doğal bir yan ürün veya bir başka deyişle araç olduğunun içselleştirilmesidir. Değişim

sağlanmazsa, sadece istihdam yaratmış olmak için devletin sağlayacağı iş imkânları temel tartışma konusu olmaya devam eder fakat bu çerçevede atılan her adım uzun vadede istihdam hayatının bütünü mahveder. TDDİ olarak bu kapsamda küçük işletmelerin desteklenmesi gerektiğinin altını çizmek istiyoruz. Potansiyel oradadır. Bu aynı zamanda demokrasinin ve gelir dağılımında adaletin de bir gereğidir. Bütün dünyada küçük işletmeler sağlıklı bir istihdam hayatının temel ögesi olarak değerlendirilir ve istihdam politikalarının özü çoğunlukla küçük işletmeler için uygun ortam yaratmaya yöneliktir. Teknolojik yenilikler tüm dünyada istihdamın başlıca araçlarındandır; istihdam politikamız teknolojik yenilikleri de teşvik etmelidir. Sağlıklı ekonomik faaliyetler üzerinden ekonomik krize son vermeyi öngörmeyen siyasi yaklaşımlara karşıyız. Bugüne kadar varlığını sürdüren bu siyasi anlayış istihdamı istismara dönüştürmüştür. Özellikle kendini solda tanımlayan toplum kesimlerinin çalışanların haklarının korunması ve ileriye taşınması yaklaşımına saygı duymakla birlikte, çalışmayanların yani işsizlerin ihmal edilmeyeceği yeni bir yapı için ortaya konacak politikalara çalışanların vereceği destekle eşitlik ve sosyal adaletin ete kemiğe bürünebileceğini vurgulamak isteriz.

Nüfus Sorunu

TDDF katılımcılarının bu konuda toplumumuzda oluşan rahatsızlıkları objektif bir şekilde yansıtan yaklaşımlar içerisinde olduklarını gözlemlemiştik. Mevcut tepkiselliği de aşarak bu sorunun çözüme kavuşturulması adına TDDF katılımcıları, hemen güvenilir bilimsel ve şeffaf çok detaylı bir nüfus sayımı yapılmasını, vatandaş olma kriterleri ile ilgili hemen yeni yasal düzenleme yapılmasını ve bu yapılırken de sosyo-ekonomik ve demografik yapının göz önünde bulundurulmasını, ülkeye giriş kriterlerinin belirlenmesini, KKTC vatandaşlarının işsizlik oranını artırıcı hiçbir konuda yabancı işçiye izin verilmemesini, “Türkiye ile bunu konuşamayız minnet borcumuz var; ayıp olur” kompleksinin aşılmasını, vergi ve sosyal güvenlik sistemine katkı ödemeleri sağlanarak tüm yabancı işçilerin vergi sistemimize yasalar uyarınca katkıda bulunmalarının gözetilmesini önermişlerdi. Ayrıca, TDDF katılımcıları, “Bu soruna ilişkin bir kök neden olarak nitelendirilebilecek çeşitli gerekçelerle geçmişte uygulanan ve hâlâ değişip değişmediği net olarak anlaşılamayan nüfus politikası ciddiyle ele alınmalıdır” tespitinde de bulunmuşlardı.

Geçen 1 yıllık süre zarfında nüfus sayımı konusunda hükümetin duyarlılık sergilediğini ve BM gözetiminde, sonuçları BM tarafından da kabul görmüş bir nüfus sayımının gerçekleştirilmiş olması bizleri memnun etmektedir. Vatandaş olma kriterleri ve muhaceret yasasıyla ilgili yoğun tartışmalar da yaşanmakta olup bu hassas konuda siyaset kurumunun ortak bir yaklaşım geliştirememiş olmasından dolayı tedirginiz. Aynı şekilde KKTC vatandaşlarının işsizlik oranını düşürmek maksadıyla

yabancı işçilere verilen izinler konusunda yeni bir düzenlemenin henüz hayata geçirilmemiş olması da kaygı vericidir. Ülkeye giriş kriterleri belirlenmemiş, her şeyden önemlisi toplumsal bir süreçle “önerilerimiz” hazırlanmadığından, nüfus politikasına ilişkin Türkiye ile gerekli istişareler gerçekleştirilmemiş, “hala değişip değişmediği net olarak anlaşılamayan nüfus politikası” bir kök sorun olarak varlığını sürdürmüştür.

Bu konuda önerimiz, acilen KKTC Cumhuriyet Meclisi çatısı altında nüfus politikasına ilişkin öngörülerimizi netleştirecek bir komitenin oluşturulması ve en kısa zamanda Türkiye ile masaya oturularak halkımızın varlık olma bilincine hanel getirmeyecek tarzda meselenin hallidir.

Vizyon Oluşturma

TDDF esnasında dile getirilen sorunların çoğunun “Kıbrıs sorununun çözümüne” endeksli olduğu gözlemlenmiştir. Bu endeksleme yıllardır gerçekleştirilemeyen Kıbrıs sorununun çözümsüzlüğü nedeni ile Kıbrıs Türkünü ataletle itmiş ve yaşamsal reformların/değişimin önünü tıkamıştır. TDDF yakınılan her türlü vesayet bitse ve “çözüm” de gerçekleşse, o andan itibaren Kıbrıs Türk halkı için yine bir “gidilecek yön” ihtiyacı olacağı üzerinde durmuştur. Hatta, bu yolun şimdiden belirlenmesinin – ki bu, çözümün KKTC’nin tanınması ya da federal / konfederal vs olmasından bağımsız bir vizyon olmalıdır – sorunların rahatsız ediciliklerini bir ölçüde azaltabileceği tespitinde bulunulmuştur. Dahası, “böyle bir çalışmanın başlatılması bile Kıbrıslı Türklerin ihtiyacı olan “gidilecek yön” açısından olumlu katkı sağlayacaktır” tespiti yapılmıştır. Esasında yapıcı bir değişim vizyonu çerçevesinde sorunlarını azaltmış ve vesayeti asgariye indirmiş bir KKTC, Rum tarafı için daha kabul edilebilir bir ortak konumuna gelmiş olacak ve bu da iki taraf arasında işbirliğine dayalı yeni bir ilişkisinin kurulmasına katkı yapacaktır.

Üzülerek gözlemlemekteyiz ki iktidarı ve muhalefeti ile siyaset kurumu bu tespitleri yeterince sahiplenememiş, vizyon sorunumuz giderek artan düzeylerde toplumumuzu yok oluşa sürükleyen bir hal almıştır. Bu noktada liderlik sorunumuzun da halen devam etmekte olduğu aşikârdır.

Bu aşamadaki önerimiz, tüm siyasi partilerin kendi bünyelerinde vizyon konusunda çalışmalarını tamamlayıp en azından kamu yönetiminin etkinliğinin ve verimliliğinin artırılması, kamu sektöründe gelir-gider dengesinin sağlanması ve ekonomik hayatımızda dinamizminizi ve rekabet gücümüzü artırıcı değişimi/reformları içerek ortak toplumsal vizyonumuzun oluşturulması noktasında gerekli katkıyı sağlamalarıdır. Oluşturulacak böyle bir ortak toplumsal vizyona tüm kesimlerin kendi bakış açıları çerçevesinde katkı yapması suretiyle Kıbrıs Türk halkının karalılık ve özgüvenle geleceğe yürüyebileceği üzerinde durmaktayız. Bir başka deyişle, Kıbrıs sorunundan

bağımsız olarak gelecekte bir varlık olarak kendi altyapımızı oluşturamaz ve “ne olmak istediğimizi” netleştiremezsek, diyalektiğin gücünü hissedemez, “yok olma” tehdidini daha fazla ensemizde hissederiz. İnisiyatifimizin varlığı, “farklılıkların bir arada yaşayabileceğine” güzel bir örnek teşkil etmekte olup bunun tüm toplumumuz tarafından örnek alınarak “ortak toplumsal vizyon” ihtiyacımıza hep birlikte odaklanmamız gerektiğinin bir kez daha altını çizmek isteriz.

Siyaset Kurumuna Güven

TDDF raporunda yapılan tespite göre güvensizliğin başlıca nedeni, Kıbrıs Türk halkının *Sorun Çözme Kültürü*'nün yetersizliğidir. Siyaset kurumuna güvensizlik olarak ortaya çıkan sorun, ‘*sorunların siyasete ihale edilerek çözülmesini beklemek*’ten de kaynaklanmaktadır.

Bu tespitler ışığında toplumsal, kültürel, siyasal süreçlere ihtiyaç duyulduğu ve aynı zamanda Türkiye ile ilişkiler bağlamında da sağlıklı iletişime ihtiyaç duyulduğu ortada iken geçen 1 yıllık süre zarfında gerekli dönüşümlerin sağlanamadığını gözlemlemekteyiz. Bunun yerine, özellikle ekonomik krizin aşılabilmesine dönük atılması beklenen adımlarda “Türkiye’nin talepleri” söylemi ön plana çıkarılmakta ve halkımızın birincil otorite olabilme noktasındaki hassasiyeti ve beklentileri negatif biçimde etkilenmektedir. Bu da son kertede siyaset kurumuna güvensizliğini körüklemektedir.

Bu sorunun aşılabilmesi, kendine güvenen ve gelişim için “Türkiye ile sağlıklı iletişim” ihtiyacı ile birincil otorite olma ihtiyacını bir arada düşünebilen “kendi ile barışık” ve halka güven verebilen siyasi yaklaşımlarla doğrudan bağlantılıdır. **Bu noktada tüm siyasi partilere önerimiz, demagojiden uzak, gerçekçi, ne istediğini bilen, Türkiye ile ilişkilere önem verirken aynı zamanda birincil otorite olabilmemizi vizyonunun odağına yerleştirebilen yaklaşımlar geliştirmeleridir. “Devlet adamlığı” nosyonunun siyasette ön plana çıkarılarak popülizmle mücadele edilmesi de bu sürecin bir parçası olmalıdır. Buna dönük en etkili müdahale hiç kuşkusuz seçim yasasına ilişkin somut bir takvime bağlı olarak gerekli düzenlemelerin derhal hayata geçirilmesi olacaktır.** Aksi takdirde, bu haliyle, Kıbrıs Türk siyaseti, dış etkiye alabildiğine açık ve gittikçe silikleşen, bazen “işe yaramaz” bazen ise “kuru gürültü çıkaran” bir görüntü çizmekten kurtulamayacaktır.

Bilinen Çözümlerin Uygulanması

TDDF katılımcıları, ‘bilinen çözümler niçin uygulanamıyor?’ sorusuna yanıt ararken şöyle bir saptamada bulunmuşlardı: “Geliştirilen çözümler eğer paydaşların üstlenmek zorunda kalacakları yükleri hesaba katmıyorsa, paydaşlarına yönelik bir iletişim kampanyasıyla onların dillerine

çevrilmemişse, çözümü uygulayacak olanlar uygulama için gereken asgari 'araçlara' sahip değillerse, bilinen çözümlerin uygulanması zor olur".

Tam da bu noktada üzülerken gözlemlemekteyiz ki geçen 1 yıllık süre zarfında çözümü çok basit olan sorunlarımız da dâhil olmak üzere pek çok sorununuz "askıda" bekletilmektedir. Ayrıca, hükümetin gündeme getirdiği yasa tasarılarının dengeli bir biçimde yükü paydaşlara yansıtmadığı, katılımcılık ilkesi çerçevesinde gerekli süreçlerin tasarlanmadığı, halkımıza doğru halkla ilişkiler yöntemleriyle gündeme gelen yasaların anlam ve öneminin açıklanmadığı bir dönemden geçmekteyiz. Bu bağlamda muhalefet partilerinin de "değişimi toplumsallaştırmak" misyonu ışığında farklı toplum kesimleriyle doğru ilişki biçimini geliştirememiş olması üzerinde durulmalıdır. Bu noktada kamuoyunun ve bilhassa kitle iletişim araçlarının değişim konusunda halkı seferber etmekten ziyade aşırı dengeli ve bu yönüyle değişmemeye hizmet eden yaklaşımları, bilinen çözümlerin dahi uygulanmasını güçleştirmekte hatta imkânsızlaştırmaktadır.

Önerimiz, gerek siyaset kurumunun gerekse medyanın en azından bilinen çözümlerin uygulanması noktasında demagojiden ve manipülasyondan uzak bir yaklaşım geliştirmesi ve sorunların çözümü noktasında yapıcı katkılarına esirgememesidir.

Değişime Hazırlanma

TDDF katılımcıları "değişime hazırlanma" başlığı altında "değişememe" sorunumuzu ele almışlardı. Katılımcılar, bu sorunun çözümü adına ortak bir bilinç oluşturulması, vergi adaleti, sosyal adaletin sağlanması, bu uygulamaların sonuçlarının net bir şekilde ortaya konması üzerinde durmuşlardı. Ayrıca, değişim yönetimi (change management) konusunda bir destek alınarak bu konunun bilim yardımıyla bir plana bağlanması üzerinde durulmuştu.

1 yıllık sürede hiçbir önerimizin dikkate alınmadığını gözlemlemekteyiz. **Önerimiz, kamuoyunun da desteğiyle bu konuda sivil toplumun taleplerinin toplumsallaştırılması ve "alt yapı üst yapıyı belirler" ilkesi ışığında siyaset kurumunun temel şiarının değişim olması noktasında halkımızın seferber edilmesidir.**

Kıbrıs Sorununun Çözümünü Beklemeden Çözülebilecek Sorunlar

TDDF katılımcıları Kıbrıs sorununun çözümünü beklemeden çözülebilecek sorunları ele alırken şöyle bir ilke geliştirmişti: "Kıbrıs sorunu çözülmeden de kendi hür irademizle değişimi gerçekleştirebiliriz. Deve kuşu gibi başımızı kuma gömmeyelim; Kıbrıs sorunu dezavantajlar

yaratmaktadır ancak yürürken sakız çiğnemeyi becerebilmeyiz". Bu ilke ışığında hemen bugünden Türkiye ile ilişkilerimizin düzeltilebileceği, sosyal ve ekonomik ilişkilerde tarafların geçmişteki hataları da dikkate alınarak ilerlemelerin sağlanabileceği üzerinde durulmuştur.

Federal çözüm için müzakerelerin toplumsal gündemimizde önemli bir yer tuttuğu bu aşamada, söz konusu tespitimizin federal çözüme bir karşı duruş şeklinde algılanmaması bizler için büyük önem taşımaktadır. Gerek Kıbrıslı Türklerin gerekse Türkiye'nin ve tüm diğer bölge halklarının çıkarının federal çözümde olduğu toplumumuzun geniş kesimlerince kabul edilmekte ve müzakere sürecine tam destek verilmektedir. 2. Greentree Zirvesi'nin ardından ve bilhassa Haziran 2012'ye kadar müzakerelerden bir sonuç alınamaması durumunda ise halkımızın diyalog ve değişimden şaşmaksızın daha da kararlı bir şekilde sistemimizi çağa uygun bir yapıya kavuşturmak için çalışma zorunluluğu olduğunu düşünmekteyiz. Bir başka deyişle, belirsizlik veya müzakere sürecinde yaşanabilecek herhangi bir gelişme, statükoyu korumanın bir aracına dönüştürülmemelidir.

Bununla beraber "çözümün" sorunlarının halli noktasında önemli bir "araç" olduğunu bir kez daha vurgulamak isteriz. Diğer taraftan, aynı duyarlılıkla başta Türkiye ile ilişkilerimizin sağlıklı bir zeminde ilerletilmesinin gerekse sosyal ve ekonomik sorunlarımızın hallinin şimdi belki de her zamankinden daha büyük önem taşımakta olduğu göz önünde bulundurulmalı; federal çözümün "Türkiye'den kurtulmak" şeklinde sunulmasının esasen toplumumuzun geniş kesimlerince çözüme verilecek desteği azaltabileceği bilinmelidir. **Dolayısıyla, bu konudaki önerimiz, federal çözümün önemi vurgulanırken aynı zamanda tüm bölge halkları arasındaki dayanışmayı ve bölgesel işbirliklerini de sağlayacak olan böylesi bir gelişmeye gerek siyaset kurumu gerekse sivil toplum düzeyinde sahip çıkılması ve başta Sayın Cumhurbaşkanımız Dr. Derviş Eroğlu olmak üzere tüm ilgili tarafların desteklenerek yüreklendirilmesidir. Bu yaklaşımın "yürürken sakız çiğnemeyi becerebilme" ilkesine de zarar vermemesine özen gösterilmelidir.**

Acil Ekonomik Önlemler

Acil ekonomik önlemleri ele alırken; sürdürülemeyen ekonomik yapı, küresel düzeyde kabul gören ekonomik sisteme geçiş zorunluluğu, denizin bitmiş olması, Kıbrıslı Türklerin kendi kaynaklarıyla maaş dahi ödeyemeyecek durumda olması gibi etmenlerden hareketle, TDDF katılımcıları, paydaşların özveriye hazırlıklı olmaları gerektiği üzerinde durmuşlardır.

Ne var ki bu konuda hükümetin tek taraflı bir süreç öngörmesi ve katılımcılıktan uzak bir yaklaşımla kemer sıkma politikası uygularken aynı zamanda "olumsuzlukların faturasını Türkiye'ye çıkarma" yaklaşımını sürdürmesi tabloyu oldukça karmaşıktırmaktadır. Türkiye ile imzalanan

protokolün ekindeki program halen yürürlükte ancak halkımızın katkılarıyla gözden geçirilmesi ihtiyacı TDDF esnasında tespit edilmiş olduğu halde gerekli katılımcı süreç hayata geçirilememektedir. **TDDİ'nin bu konudaki önerisi, sorunların çözümünü dışarıda değil içeride arama yaklaşımının geliştirilmesidir. Bir başka deyişle, iç dinamiklerimize güvenmeli ve Kıbrıs Türk halkı olarak bu konuda harekete geçmeliyiz. Siyaset kurumu, tüm toplumsal kesimlerin eşit şekilde elini taşın altına koyacağı ve hızla acil ekonomik önlemlerin alınabileceği bir toplumsal süreç öngörmelidir.** Burada yapılabilecek en büyük hata, siyaset kurumunun ülke gerçeklerinden uzak popülist bir yaklaşımla acil ekonomik önlemlere karşı halkımızı olumsuz yönde etkileme çabaları olacaktır.

Sonuç

TDDİ olarak 22-23 Mart 2011 tarihlerinde gerçekleştirdiğimiz Toplumsal Diyalog ve Değişim Forumu'nun ardından 1 yıllık süre zarfında beklenen düzeyde gelişmelerin yaşanmadığını tespit etmek durumundayız. Bu noktada izleme raporumuzda yaptığımız tespitler ışığında ortaya koyduğumuz önerilerimizin dikkate alınmasını önemsemekteyiz. Unutulmamalıdır ki sivil toplumun temel görevlerinden bir tanesi de bütün toplumu ilgilendiren ortak sorunlarımıza ilişkin ortak akıl yoluyla çözüm önerileri geliştirmektir. Bu yönüyle, TDDİ, sorunlarımızın çözümünde kilit rolü olması beklenen siyaset kurumuna uyarılarda bulunmak ve toplumsal ortak akla uygun tarzda bir siyaset belirlenmesine yardımcı olmak arzusundadır. Bu açıdan siyaseti bilgi üreterek beslemek ve yaşanan toplumsal süreçlerde meydana çıkan hassasiyetleri, beklenti ve ihtiyaçları bilimsel yöntemlerle ortaya çıkararak toplumsal gelişime sivil toplum adına bir katkıda bulunabilmek amacını taşımaktayız.

Önümüzdeki süreçte, izleme raporumuzu kamuoyu ile paylaştıktan sonra aynı çizgide toplumumuzun gelecekte beklentilerini ortaya çıkarmak ve ilgili paydaşlarla bunları paylaşmak adına katılımcı bir anlayışla yeni etkinlikler düzenlemeyi öngörmekteyiz. Sağduyuyla, tabulara hapsolmeden ve bilimsel yaklaşımdan ödün vermeksizin sağlıklı veri toplama süreçlerini ve bu verileri raporlayarak kamuoyu ile paylaşma yaklaşımımızı sürdürmekte kararlıyız. Toplumsal alandaki tüm siyasi ve sivil toplum girişimlerine saygı duymakla birlikte bizler TDDİ olarak sorunlarımızın çözümünün sağlıklı iletişimin ve etkileşimlerin mevcudiyetinde, sağduyulu girişimlerle sağlanabileceğine inanıyoruz.

Bu düşüncelerle, TDDİ olarak en kısa zamanda akademisyenleri, sivil toplum örgütlerini ve siyasi parti temsilcilerini yeniden bir araya getirerek, izleme raporumuz ışığında toplumumuzda diyalog yoluyla ne gibi değişimlere ihtiyaç duyduğumuzu yeniden tespit etmeyi ve çıkacak sonuçların Türkiye ile yeni bir ekonomik ve siyasal ilişki biçimine ışık tutmasını sağlamayı hedeflemekteyiz.